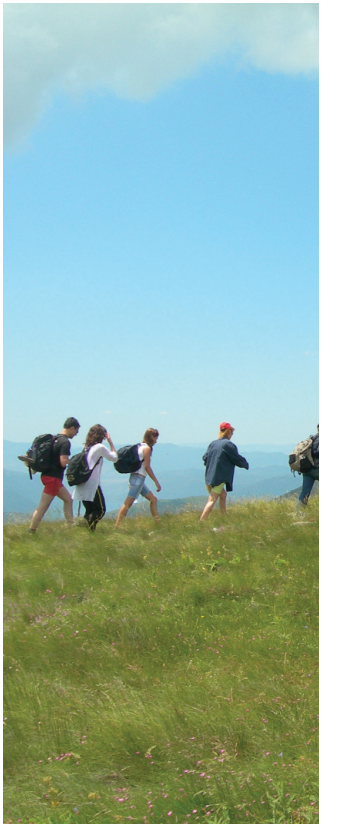

Εικαστική Πορεία προς τις Πρέσπες 2008

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Το Πανεπιστήμιο ως θεσμός συντηρεί, ενσωματώνει, καθιερώνει και αναμορφώνει μια πολιτισμική κληρονομιά γνώσεων, ιδεών και αξιών. Στην πορεία του, την κληρονομιά αυτή την εμπλουτίζει με βάση την αναζήτηση και την έρευνα.

Το νεαρό Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, σύμφωνα με το θεσμικό του ρόλο, είναι ο σύμμαχος της περιφέρειας, στην οποία αυτό εντάσσεται, για διαρκή ανθρώπινη ανάπτυξή της. Από τα πρώτα του βήματα προσπάθησε να οργανωθεί, να υιοθετεί ενέργειες και δράσεις που δημιουργούν παράδοση και κύρος, να συμμετέχει στο «γίγνεσθαι» της περιφέρειας, να διαχέει κλίμα αισιοδοξίας, να τονώνει την κουλτούρα καινοτομίας και επιχειρηματικότητας, να επιχειρηματολογεί για τη βιώσιμη ανάπτυξη και να πείσει για την αναγκαιότητα να γίνει η πατρίδα μας «έξυπνη» και εκπαιδευμένη...

Οι ακαδημαϊκές του μονάδες (σε αντικείμενα: της τέχνης, της τεχνολογίας, της αγωγής, των βαλκανικών σπουδών), που ενισχύονται με τη δια-βίου-εκπαίδευση, ερευνητικό κέντρο και μεταπτυχιακές σπουδές, διαμορφώνουν ένα συλλογικό όραμα για την πορεία της Δυτικής Μακεδονίας.

Τα Τμήματα της Πολυτεχνικής Σχολής (Μηχανολόγων Μηχανικών, Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών και σύντομα και της Αρχιτεκτονικής) δημιουργούν το κατάλληλο περιβάλλον για ένταξη της περιφέρειας στο τεχνολογικό «γίγνεσθαι» και αξιοποίηση του αξιόλογου ανθρώπινου δυναμικού της.

Τα Τμήματα της Επιστήμης Αγωγής (Δημοτικής Εκπαίδευσης και Νηπιαγωγών) συνεχίζουν και εμπλουτίζουν την παράδοση της Παιδαγωγικής Ακαδημίας.

Το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών δημιουργεί στελέχη που κατανοούν την ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων σε πολιτισμικό, πολιτικό και οικονομικό επίπεδο και το Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών αξιοποιεί το απόθεμα ταλέντου, τον μεγάλο πλούτο της Δυτικής Μακεδονίας, που μπορεί να εκφράσει την ύπαρξή μας, το πολιτισμικό μας επίπεδο και την προοπτική για έναν καλύτερο κόσμο...

Το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας οικοδομείται από όλους τους συντελεστές της ακαδημαϊκής ζωής, την τοπική κοινωνία και την πολιτεία...και αποτελεί το δεσμό των γενεών...

Οφείλουμε όλοι να συμβάλουμε στην προοπτική του, την προοπτική οικοδόμησης του μέλλοντός μας...των γενιών που έρχονται!

Καθηγητής Χρήστος Β. Μασσαλάς
Πρόεδρος ΔΕ Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

αυτό δεν είναι ένα τοπίο

Η Δράση *Εικαστική Πορεία προς τις Πρέσπες 2008* πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 27 Ιουνίου έως την Κυριακή 29 Ιουνίου 2008 στην περιοχή των Πρεσπών. Κατά τη διάρκεια της Δράσης πραγματοποιήθηκαν δύο Συνέδρια: το *Συνέδριο του Βουνού* και το *Συνέδριο της Λίμνης*. Στις παρακάτω σελίδες καταγράφονται οι απόψεις που αναπτύχθηκαν και οι οπτικές εντυπώσεις που αποκόμισαν οι συμμετέχοντες κατά τη διάρκεια της Δράσης.

μανιφέστο των πρεσπών

Η *Εικαστική Πορεία προς τις Πρέσπες* ενεργοποιεί πρωτογενείς εικαστικές δράσεις. Διερευνά την προσέγγιση που υποστηρίζει ότι η καλλιτεχνική εμπειρία υπάρχει εκεί όπου συναντώνται άνθρωποι, τόποι, ιδέες και εικόνες. Η πορεία στο φυσικό περιβάλλον των Πρεσπών είναι μια πορεία επικοινωνίας τόσο μεταξύ όσων θα συμμετάσχουν όσο και με το περιβάλλον που θα ανακαλύπτεται κατά μήκος της διαδρομής. Η διαδικασία φαίνεται να συγγενεύει με τις διαδικασίες των flanneurs του ρομάντισμού ή των landscape καλλιτεχνών, ωστόσο θα είναι διαφορετική· το φυσικό περιβάλλον αποτελεί τόπο συνάντησης σύγχρονων ανθρώπων και όχι τον χαμένο παράδεισο μιας απολεσθείσας αθωότητας ή την περιοχή όπου βιώνεται το υπέροχο.

Γιάννης Ζιώγας

το συνέδριο του βουνού...

πλαίσιο, σύλληψη, σκέψεις

Η καλλιτεχνική φυσιογνωμία της φύσης και η φυσική φυσιογνωμία της τέχνης. Η έρευνα, η διαδικασία και ο περιβάλλων χώρος στην καλλιτεχνική δημιουργία. Τι αλήθειες καλούμαστε να δούμε σε αυτές τις συμβιώσεις;

Η πρόσκληση από το Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών του Παν/μίου Δυτικής Μακεδονίας στην *Εικαστική Πορεία 2007* δε θα μπορούσε παρά να δώσει αφετηρίες για περιπέτεια[1] στο νου και στην ψυχή. Ήδη στο διάστημα πριν την παρουσία μας στον τόπο ερωτήματα στροβίλιζαν μέσα μας, όχι προς αναζήτηση απαντήσεων όσο προς διοχέτευση κατευθύνσεων και προσανατολισμού.

Σε ένα τρίστρατο εθνών, πολιτισμών και μνήμης δεν αναζητείται εύκολα η μονόπλευρη απάντηση σε ερωτήματα. Πολλώ μάλλον όταν αυτά πηγάζουν με ερευνητική-δημιουργική διάθεση απέναντι (μέσα) στην τέχνη.

Ο τόπος ενέχει το χρόνο και ο δημόσιος χώρος το δημόσιο χρόνο.[2] Αν εντάξουμε στη σκέψη μας αυτή την καλλιτεχνική δημιουργία, έχουμε ένα δυναμικό πυρήνα έρευνας και δράσης πολύχρωμης. Δηλαδή; Οι αποχρώσεις και οι ποιότητες δίνονται από τη σχέση του καλλιτέχνη με τον τόπο, του εντόπιου με το ξένο, του πολιτισμικού υπόβαθρου με τον καλλιτέχνη-ντόπιο-τόπο...και οι δυναμικές – ή καλύτερα – οι δυνάμει υπαρκτές συνδέσεις πολλαπλασιάζονται. Για να μη φανεί ωστόσο χαοτική η όποια τυχόν πρόταση[3] - αν και γνωρίζουμε ή/και βιώνουμε τη γοητεία του χάους στην καθημερινότητά μας - καλούμαστε να συνειδητοποιούμε το άνοιγμα (περί) «ορισμού» του καλλιτεχνικού έργου προς τη διαδικασία, έρευνα, ανατροπή και επανακαθορισμό (πια) της έννοιας commodity, τη σχέση με το χρόνο/στιγμή και επομένως το χώρο ...

Δύο στοιχεία ερεθίζουν ακόμη περισσότερο την - εσωτερική πλέον – αναγκαιότητα αυτή: η φιλοξενία του Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών στην ευρύτερη περιοχή της Φλώρινας (που μπορεί να δώσει και το αντίστροφο σχήμα) και η σύγχρονη εποχή του άυλου στην εργασία, δημιουργία, ανθρώπινη συναναστροφή.

Με αυτό το πνεύμα δίνονται στιβαρές ωθήσεις για δημιουργία εκτός – και εντός – πλαισίου αγοράς (μια και η αγορά υπάρχει στη σύγχρονη ζωή ως forum και market), πέρα από προσκολλήσεις[4] σε συγκεκριμένα – και ίσως άκαμπτα - σχήματα, για επαναφορά της ολιστικής δημιουργίας με σύγχρονο DNA (εικαστικές τέχνες, χορός/κίνηση/σώμα, θέατρο, αφήγηση/μύθος, φωτογραφία, ιστορία, φυσικές επιστήμες...σε συνύπαρξη), στο όνομα της Ποίησης (< ποιώ), στο επέκεινα του Διαφωτισμού.

Μαρία Α. Αγγελή

1. ...με το αριστοτελικό ηχόχρωμα
2. πρβλ. και σελ.185 από κείμενο Wright Stephen, «A dis-operative Turn in Contemporary Art» στο συλλογικό τόμο Kouris H., Rand S. (ed.), 2006. On Cultural Influence. Collected Papers from apexart. International Conferences 1999-2000 (N.York: Apexart)
3. [...] 'proposition' - το καλλιτεχνικό έργο για τον Kosuth
4. ...και επομένως φόβο

αναμονή, ανακάλυψη και αναθεώρηση

Η land art, η earth art, η eco-art, η community art και άλλες συναφείς εικαστικές πρακτικές μας είναι περισσότερο γνωστές ως έννοιες παρά ως δράση. Το ελληνικό καλλιτεχνικό τοπίο, ενταγμένο απόλυτα στα μεγάλα αστικά κέντρα και εστιασμένο στο εικαστικό προϊόν με εμπορική αξία, δε διαθέτει πολύ εύφορο έδαφος για να ευδοκιμήσουν τέτοιες δράσεις.
Η ύπαρξη ενός τμήματος εικαστικών τεχνών στο φυσικό και ιδιαίτερο περιβάλλον της Φλώρινας μπορεί, μεταξύ άλλων, να προσφέρει δυνατότητες αναδιαμόρφωσης αυτού του τοπίου στο μέλλον. Η πρωτοβουλία της *Εικαστικής Πορείας προς τις Πρέσπες*, με πρόθεση τη διερεύνηση της συλλογικότητας και των στοιχείων της εντοπιότητας, εκτός από καινοτόμος δράση είναι και ένα πρώτο βήμα προς μια νέα κατεύθυνση.
Σε μια ομάδα εικαστικών, σπουδαστών και φιλότεχνων, μακριά από τα συνηθισμένα «ασφαλή» σημεία αναφοράς του καθενός, δίνεται η ευκαιρία για επικοινωνία και για μια σειρά από μικρές και μεγάλες ανακαλύψεις, που δε μπορούν παρά να μας προβληματίσουν αναφορικά με ένα πλήθος αντιθέσεων. Ζητήματα όπως το ατομικό και το ομαδικό, το φυσικό και το κατασκευασμένο, ο χρόνος της φύσης σε σχέση με τον ανθρώπινο, ο χώρος αντίστοιχα, τα όρια, το ιδιωτικό, το οικείο, οι σχέσεις και τα μεγέθη, το περισσότερο ή λιγότερο σημαντικό προσφέρονται προς αναθεώρηση. Ένα μεγάλο μέρος της ανθρώπινης αντίληψης βασισμένο κυρίως σε κατασκευασμένα, «πολιτισμένα» συστήματα, μπορεί μέσα στη φύση να διαψεύδεται, να μοιάζει ανεπαρκές, ή εκτός τόπου.
Το αθλητικό παπούτσι, ready-made εύρημα της *Πορείας*, ένα πλαστικό σκουπίδι που η φύση μετέτρεψε σε ένα μικροσκοπικό οικοσύστημα, δείχνει πώς βρίσκεται μερικές φορές ένας δρόμος συμβίωσης. Έχουμε συνηθίσει να θεωρούμε το περιβάλλον ως κάτι διαφορετικό από μας, είμαστε μάλλον μακρινοί παρατηρητές και κάπως έτσι προκύπτει η τέχνη που παράγουμε, αυστηρά ατομική τις περισσότερες φορές. Δράσεις και εμπειρίες όπως η *Εικαστική Πορεία* μας έδωσαν το στίγμα ότι αυτό μπορεί να αλλάξει τελικά.

Δήμητρα Ερμείδου

συλλέκτες συμβάντων

Η πορεία στη φύση έχει συνδεθεί με τις πιο χαρακτηριστικές στιγμές του ρομαντισμού και των επιβιώσεών του. Ανεβαίνοντας για δεύτερη χρονιά στις Πρέσπες έρχομαι για να κινηθώ πέρα από αυτή την πεποίθηση, που πλέον φαντάζει ως ένα απομεινάρι του παρελθόντος. Ο ρομαντισμός, ή τουλάχιστον ότι έχει απομείνει από αυτόν έχει πλέον τελειώσει. Η φύση δεν είναι πλέον η αναζήτηση της βίωσης του υπέροχου ούτε και η κριτική της αυταξίας της. Δεν είναι ούτε τεχνητή ούτε πραγματική. Η φύση δεν είναι παρά ένα δωμάτιο προβολών, αποτυπώσεων, υπολειμμάτων μνήμης και δραστηριοτήτων. Σε αυτό το δωμάτιο των τεράστιων, περατών ωστόσο, ορίων βρέθηκα και πάλι για να εργαστώ.

Το πρώτο βήμα για μια εργασία είναι η συνάντηση· και η *Εικαστική Πορεία προς τις Πρέσπες* θα επιθυμούσα να είναι πριν από όλα μια συνάντηση δραστήριων ανθρώπων. Εδώ σε ένα χώρο όπου η σχέση με το πρωτογενές είναι διάχυτη, εκείνο που χρειάζεται για να ενεργοποιηθεί μια, ή περισσότερες, εικαστικές δραστηριότητες είναι η συνάντηση. Μια συνάντηση ιδεών, προκαταλήψεων, ενεργειών, εμπειριών, ικανοτήτων αλλά και αδυναμιών. Αυτή η συνάντηση, όπως έδειξε και η εμπειρία της περσυνής συνάντησης τοποθετεί όσους συνυπάρχουν σε ένα περιβάλλον αναζήτησης και εξοικείωσης με άγνωστα για τους περισσότερους στοιχεία· αυτά θα μπορούσε να είναι ο ήχος μια βροντής, το απομεινάρι ενός πολυβολείου, το ουρλιαχτό ενός τσακαλιού, τα μονοπάτια των λαθρομεταναστών...

Το επόμενο βήμα, και ίσως το καταληκτικό για φέτος θα είναι η συνάντηση να ενεργοποιήσει το διάλογο ανάμεσα σε όσους συμμετέχουν. Η εξοικείωση με τους ανθρώπους και με το περιβάλλον θα επιτρέψει τη σταδιακή ανάπτυξη ιδεών και ενεργειών που θα προτείνουν διαδικασίες ικανές να σχηματίσουν εικαστικά αποτελέσματα-έργα. Σε μια εικαστική κοινότητα που επιθυμεί με διακαή τρόπο το αποτέλεσμα, μια διαδικασία όπως η *Εικαστική Πορεία προς τις Πρέσπες* που παραπέμπει το αντικείμενο στο επέκεινα αποκτά ήδη ένα ιδιαίτερο χαρακτήρα. Ο καλλιτέχνης δεν σχηματίζει αντικείμενα, συλλέγει συμβάντα. Αυτή θα μπορούσε να είναι μια δημιουργική εμπειρία στο χώρο των Πρεσπών.

Η τέχνη τελικά δεν είναι αντικείμενα, η τέχνη, αν είναι κάτι, είναι εμπειρίες.

Γιάννης Ζιώγας

Το Βουνό και οι παρενέργειές του

Στα τέλη του Ιουνίου που μας πέρασε, μια ομάδα ανθρώπων, αρκετοί από εμάς άγνωστοι μεταξύ μας, είχαμε την ευκαιρία να γνωριστούμε κάτω από ιδιαίτερα «φυσικές» συνθήκες, σ' ένα τόπο ποικίλης ομορφιάς και ιδιαιτερότητας.
Κάτι αντίστοιχο συνέβη και πέρυσι και ήμουν από τους τυχερούς που βίωσα την *Πορεία* για δεύτερη χρονιά: ο τόπος κοινός, η τοποθεσία και η διαδικασία διαφορετική, αλλά η εμπειρία εξ' ίσου εξαιρετική.
Το 2007 περπατήσαμε πολύ, δοκιμαστήκαμε αρκετά και κουβεντιάσαμε λίγο, αφού μας συνεπήρε η ίδια η *Πορεία* δηλ. το τοπίο αλλά και η προσωπική μας φυσική υπόσταση απέναντι σ΄αυτό. Ήταν σαν να μην είχαμε να πούμε τίποτα, ίσως επειδή είχαμε γεμίσει τόσο από συναισθήματα όσο και από εικόνες. Νομίζω ότι σε κανέναν δεν έλειψε το ότι δεν κουβεντιάσαμε επισήμως για το γεγονός, γιατί απλούστατα περάσαμε πολύ καλά και όλοι καταλήξαμε ότι σίγουρα πρέπει να υπάρξει συνέχεια.
Ένα χρόνο μετά, τις ίδιες μέρες του Ιουνίου ήρθε η συνέχεια με πρώτο το *Συνέδριο του Βουνού*. Αρκετά διαφορετική η σύνθεση των ανθρώπων της ομάδας, περισσότεροι οι συμμετέχοντες, αλλά αρκετοί και εκείνοι που αποζητούσαν τη συνέχεια της *Πορείας*, που φανατικά ήρθαν για δεύτερη χρονιά. Αυτή τη φορά περπατήσαμε λίγο, αλλά κουβεντιάσαμε αρκετά. Συνειδητοποιώντας όλοι τον πλούτο και την ιδιαιτερότητα της περιοχής και έχοντας αρκετό χρόνο μπροστά μας – καθώς ο χρόνος σε τέτοιους τόπους έχει άλλη διάσταση – νομίζω πως όλοι συμφωνήσαμε ότι όχι μόνο θα πρέπει να συνεχιστεί αυτό που ξεκίνησε δειλά-δειλά το 2007, αλλά ότι θα μπορούσε μάλιστα να εξελιχθεί ως ένας πολύ ιδιαίτερος τόπος συνάντησης καλλιτεχνών και Τεχνών.
- Στο τέλος της πρώτης μέρας, είχα την αίσθηση ότι κατά μια έννοια είναι σαν να μας καλεί ο ίδιος ο τόπος.
Την επόμενη μέρα, καθώς κατεβαίναμε το βουνό οδεύοντας προς το Χιονοδρομικό Κέντρο της Βίγλας απ' όπου θα ξεκινούσαμε για τις Πρέσπες και τη συνέχεια της πορείας μας, διάφορες σκέψεις με κατέλαβαν, τόσες που δεν τις προλάβαινα. Σκέφτηκα ότι ίσως ήταν το υπερβολικό οξυγόνο ή ίσως οι παρενέργειες του βουνού.

Φωτεινή Καριωτάκη

Ένα δάσος πυγολαμπίδες...

Πηγαίνοντας ένα βράδυ από
τον Λαιμό προς τον Αγ. Γερμανό
με τα πόδια, το θέαμα ήταν
εκπληκτικό , ένα τοπίο με πυγολαμπίδες...

Η *Εικαστική Πορεία στις Πρέσπες* ξεκίνησε το 2007 και επαναλήφθηκε γία δεύτερη συνεχή χρονιά το 2008. Πέρσυ έγινε η αρχή μιάς ευρύτερης έρευνας της περιοχής με το σκεπτικό ότι υπάρχει μία νεοσύτατη Σχολή Καλών Τεχνών στη Φλώρινα , η οποία δεν κλείνεται στον εαυτό της αλλά πρώτα απ' όλα προσπαθεί να προσδιοριστεί και να ερευνήσει τον τόπο όπου βρίσκεται και το περιβάλλον που την πλαισιώνει!
Η επανάληψη της πορείας φέτος και η ιδέα να συνοδευτεί από το συνέδριο του βουνού και το συνέδριο της λίμνης, όπως και το γεγονός να υπάρχουν προσκεκλημένοι καλλιτέχνες, βοήθησε στο να πάρει η αναζήτηση αυτή έναν άλλο χαρακτήρα. Τέθηκαν οι βάσεις για μία γενικότερη έρευνα και πορεία πέρα από αυτή του προσδιορισμού του τόπου και του χώρου. Έγιναν συζητήσεις και τέθηκαν ιδέες ανοίγματος προς την τοπική κοινωνία, κάνοντας την αρχή με το workshop της Μαρίας Αγγελή και τέθηκαν προτάσεις ώστε τα συνέδρια βουνού και λίμνης να έχουν δομή και περιεχόμενο τα οποία θα προκύψουν μέσα από την εμπειρία των δύο εικαστικών διαδρομών.
Με απώτερο στόχο την πραγματοποιήση ενός residency ανοιχτού σε καλλιτεχνικές και μη ειδικότητες, δραστηριότητες, ενδο και εξωσυνοριακές ανταλλαγές απόψεων, στην προσαρμογή των αναγκών, στη συλλογή των ιδιαιτεροτήτων της περιοχής, στην ώσμωση μιάς ετερογενούς ομάδας, σ΄ ένα άβολο σύμφωνα μ' αυτό που έχουμε συνηθίσει, μη αστικό περιβάλλον.
Η εμπειρία της διαδρομής και την δεύτερη χρονιά, οι συζητήσεις που έγιναν, οι εικόνες που είδαμε, οι ξεχασμένοι ήχοι όπως ο ήχος μίας πηγής (που κανείς δεν την κλείνει!), το ουρλιαχτό των τσακαλιών την νύχτα, τα ευρήματα όπως το παπούτσι ενός Αλβανού μετανάστη ή οι απενεργοποιημένες ρουκέτες του Εμφυλίου, μπορούν να γίνουν η αφετηρία ενός αποτελέσματος που βρίσκεται στην πιο όμορφη διαμορφώσιμη φάση αυτή της δημιουργικής διαδικασίας.

Σοφία Κυριακού

Τα του βού νου

Βρίσκομαι ακόμη βαθιά στη δουλειά και δεν έχω την πολυτέλεια να είμαι τόσο αναλυτικός όσο θα ήθελα. Παρ' όλα αυτά η πρότασή μου, σύμφωνα με την επικρατούσα κατάσταση του νου μου, είναι η εξής:
Να υπάρξει οπωσδήποτε συνέχεια και την επόμενη χρονιά, με 33 ορεξάτους συμμετέχοντες, στους οποίους να μοιραστούν από 13.200.000 Ευρώ (χωρίς το Φ.Π.Α. και τις παρακρατήσεις) για να μπορούν να παράγουν το σημαντικό έργο τους και για να έχουν τη δύναμη (εξουσία) που τους αρμόζει. Το ποσό αυτό δεν είναι τυχαίο: προκύπτει από το 1/100.000.000 στο του ακαθάριστου κοινωνικού προϊόντος συν το 1/10.000.000 στο από τις μίζες γνωστών εθνικών και πολυεθνικών εταιριών δια του 33.
Θα ήθελα να μεταφέρω σε όλους όσους συμμετείχαν ότι ήταν μεγάλη μου χαρά που τους γνώρισα κάτω από αυτές τις συνθήκες γιατί η φύση κάνει τους ανθρώπους πιο αληθινούς. Τους ευχαριστώ για τη συμβολή τους.
Ήμουν και πέρυσι εκεί, συμμετέχοντας από περιέργεια και η εμπειρία ήταν πολύ καλή. Φέτος είμαι μεν εμπλεκόμενος, αλλά ακόμα και αν δεν ήμουν θα συμμετείχα και πάλι. Σε ότι αφορά την πεζοπορία θα προτιμούσα λίγο μεγαλύτερη διαδρομή και ίσως ένα πιο απομακρυσμένο μέρος για την κατασκήνωση.
Η πεζοπορία με τη σχετική σωματική κούραση, η επαφή μας με τη φύση και η χαλάρωση που μας προσφέρει, μας καθιστά πιο ανοικτούς σε εκπλήξεις διαφόρων ειδών. Το θέμα είναι να μπορούμε να αφομοιώσουμε αυτά που ζούμε. Οι εμπειρίες αυτές ενδεχομένως να είναι αρκετά έντονες ούτως ώστε να επηρεάζουν τη δουλειά μας ή να τις χρησιμοποιήσουμε στη ζωή μας.
Το *Συνέδριο του Βουνού* διεξήχθη σε χαλαρή ατμόσφαιρα και κατ' επέκταση σε αρκετά ανοιχτό πλαίσιο και ήταν τέτοιο που ο καθένας νομίζω θα ήθελε να ζήσει.

Ίνγκο Ντούννεμπιρ

WRITING BACK:
προς την ανάδειξη νέων καλλιτεχνικών δράσεων

Τις τελευταίες δεκαετίες αναπτύχθηκε σταδιακά μία νέα μορφή λόγου που προσεγγίζει τις διάφορες μορφές τέχνης με όρους διεπιστημονικούς και μέσα στα πλαίσια του ευρύτερου πολιτισμού. Τα νέα διεπιστημονικά πεδία που δημιουργήθηκαν, αντιμετωπίζουν πλέον την καλλιτεχνική δημιουργία όχι μόνο με όρους αισθητικούς αλλά και κοινωνικούς, πολιτικούς και ιδεολογικούς.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο διαμορφώθηκε σταδιακά χώρος για νέες μορφές οργάνωσης του καλλιτεχνικού τοπίου οι οποίες επέτρεπαν πλέον την ανάδειξη νέων, ανοικτών, διαδραστικών και εν εξελίξει έργων. Ταυτόχρονα, με την εισαγωγή συζητήσεων και επιχειρημάτων από πεδία όπως οι μετααποικιακές ή οι πολιτισμικές σπουδές, αμφισβητήθηκε ουσιαστικά η πρωτοκαθεδρία και η καθολικότητα της ιδεολογίας του «κέντρου» (η Δύση απέναντι στη μη-Δύση, η μητρόπολη απέναντι στην περιφέρεια, κλπ.).

Είναι χαρακτηριστικό, λοιπόν, πως πολλά από τα νέα καλλιτεχνικά μοντέλα που προανέφερα ξεκινούν από αυτό που μέχρι πρόσφατα ο κυρίαρχος Λόγος όριζε ως περιφέρεια. Και η *Εικαστική Πορεία προς τις Πρέσπες*, ως δράση, προτείνει ακριβώς ένα τέτοιο νέο μοντέλο: είναι ανοικτή και ρευστή, είναι πειραματική και εν εξελίξει, χαρακτηρίζεται από ομαδικό πνεύμα και διασύνδεση με τον κοινωνικό και φυσικό τόπο. Ταυτόχρονα, και υπό μία έννοια, αποτελεί αυτό που ο Edward Said περιγράφει ως «voyage-in» ή «writing back»: την προσπάθεια των «ιθαγενών» της περιφέρειας να εισχωρήσουν μέσα στο Λόγο του μητροπολιτικού Κέντρου, να αναμειχθούν με αυτόν, να τον μεταμορφώσουν, να τον αναγκάσουν να αναγνωρίσει περιθωριοποιημένες, καταπιεσμένες ή λησμονημένες ιστορίες. Με αυτόν τον τρόπο τα παγκόσμια σύμβολα μετατρέπονται σε τοπικά, δημιουργώντας λίγο έως πολύ, μια ποικιλία υβριδικών αποτελεσμάτων που στοχεύουν στο να εμφυσήσουν το τοπικό μέσα σε μια παγκόσμια αναγνωρίσιμη γλώσσα.

Στο βαθμό που το τοπίο, φυσικό ή αστικό, αναγνωρίζεται ως ένα έμβλημα των κοινωνικών σχέσεων που καλύπτει, αναδύονται και ζητήματα πολιτικής. Οι Πρέσπες, το Βίτσι, η ευρύτερη περιοχή της Φλώρινας ως τόπος ανάπτυξης της εικαστικής δράσης, διαθέτουν συγκεκριμένα σημειωτικά χαρακτηριστικά και γεννούν ή αναδύουν ιστορικές αφηγήσεις. Μια τέτοια προσέγγιση, δεν αντιμετωπίζει το τοπίο απλώς ως ένα «φυσικό» χώρο, αλλά ως ένα κείμενο στο οποίο εγγράφεται η ιστορία, η κοινωνία, ο πολιτισμός. Ταυτόχρονα, υποχρεώνει σε αναθεώρηση μιας σειράς ζητημάτων που αφορούν την ελληνική ταυτότητα αλλά και το ίδιο το ελληνικό τοπίο. Αλλά, ταυτόχρονα, κι αυτό είναι ίσως το πιο σημαντικό, απαιτεί ουσιαστικά να αμφισβητήσουμε την αποκλειστικότητα του αισθητικού και να επανεισάγουμε την έννοια του πολιτικού στο πεδίο της τέχνης.

Νίκος Παναγιωτόπουλος

Για μια περιφέρεια με γεωγραφική κι όχι πολιτισμική απόσταση

Ένα βασικό χαρακτηριστικό της περιφέρειας, επισημαίνει η σύγχρονη θεωρία, είναι η δημιουργία αυτού που αποκαλείται «πολιτισμική απόσταση»: Μία απόσταση ανάμεσα στο καλλιτεχνικό αντικείμενο και στον θεατή ή αναγνώστη του, η οποία απαξιώνει κοινωνικά και ιστορικά συγκεκριμένες πρακτικές ανάγνωσης ευνοώντας την επικράτηση μιας αισθητικής «ευαισθησίας» που εμφανίζεται ως οικουμενική και διαχρονική. Η ίδια αυτή απόσταση, διαφοροποιεί και τελικά αποκόπτει το έργο τέχνης από την καθημερινή ζωή, παράγει ανιστορικά νοήματα και επιτρέπει στην αισθητική θεωρία να διατυπώνει μία σειρά από ανθρώπινες αξίες ως παγκόσμιες αξίες που υπερβαίνουν τις κοινωνικές τους συνθήκες. Δράσεις σαν την *Εικαστική Πορεία προς τις Πρέσπες* διαψεύδουν, ευτυχώς, τον παραπάνω κανόνα. Αν και –γεωγραφικά- στην περιφέρεια, το τμήμα εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών στη Φλώρινα αποδεικνύει πως, όσο διατηρείται η επαφή με το σύγχρονο διάλογο και τις διανοητικές πρακτικές που αφορούν τη μελέτη του οπτικού πολιτισμού γενικά και την τέχνη ειδικότερα οι «αποστάσεις» μειώνονται σημαντικά.

Η επιλογή των Πρεσπών ως τόπο για αυτές τις πρωτογενείς εικαστικές δράσεις είναι εξαιρετικά σημαντική, κι αυτό όχι μόνο λόγω της ιδιαιτερότητας του φυσικού περιβάλλοντος (όπως διατυπώνεται ξεκάθαρα στο σκεπτικό της δράσης το περιβάλλον αντιμετωπίζεται ως τόπος «συνάντησης σύγχρονων ανθρώπων και όχι τον χαμένο παράδεισο μιας απολεσθείσας αθωότητας ή την περιοχή όπου βιώνεται το υπέροχο»), αλλά κυρίως λόγω της ιστορικότητας αυτού του τόπου. Περπατώντας στα βουνά γύρω από τη Φλώρινα ή στις όχθες των Πρεσπών, δεν είχαμε απλά την ευκαιρία να σχηματίσουμε μια προσωπική εμπειρία της φύσης. Μπορέσαμε να συνειδητοποιήσουμε τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του τόπου μέσα από την ιστορία του, να αντιληφθούμε το τοπίο ως κείμενο, ως ένα κοινωνικό-ιστορικό ιερογλυφικό και να δούμε τελικά την καλλιτεχνική διαδικασία όχι μέσα στα στενά πλαίσια της αισθητικής ιστορίας της τέχνης αλλά ενταγμένη στο ευρύτερο πλαίσιο της Ιστορίας. Ταυτόχρονα, η επικοινωνία που αναπτύχθηκε τόσο σε σχέση με τον τόπο όσο και ανάμεσα στα μέλη της ομάδας μας επέτρεψε να δούμε το ρόλο του καλλιτέχνη, του θεωρητικού ή του εκπαιδευτικού πέρα από το σύγχρονο μοντέλο της απομόνωσης, της αδιαφορίας ή του κυνισμού. Η συγκεκριμένη δράση προτείνει στην ουσία ένα νέο επιμελητικό μοντέλο οργάνωσης, τόσο σε επίπεδο παραγωγής όσο και σε επίπεδο παρουσίασης κι ως τέτοια, βοηθά στη διαμόρφωση ενός νέου καλλιτεχνικού τοπίου –ενός τοπίου που στηρίζεται στην έννοια του δικτύου. Όλα τα παραπάνω αποτελούν μια σειρά από σημαντικές κατακτήσεις. Αυτό που μένει να κερδηθεί είναι και η ουσιαστική συσσώρευση και εξέλιξή τους.

Πηνελόπη Πετσίνη

Οι αρετές του βουνού: φορτία και ορίζοντες

Πλησιάσαμε ο ένας τον άλλο στην πηγή έπειτα από καμιά ώρα περπάτημα. Με εκείνη την δίψα για ηρεμία και περισυλλογή που δεν μπορείς εύκολα να μην την αποχωρίζεσαι στην πόλη. Ένιωσα πως κοιταχτήκαμε όπως κοιτάζονταν κι οι δροσοσταλίδες που αφήσαμε να κατρακυλίσουν στα πρόσωπά μας με το πρώτο βρέξιμο, στιγμιαία αλλά δροσερά.

Είχαμε περπατήσει σε ακανόνιστη διάταξη παρέα με τους προσωπικούς μας ρυθμούς για να φτάσουμε εκεί, είχαμε τρυγίσει χιλιάδες άγρια χόρτα και λουλούδια με τα πόδια μας, μάλλον με τα παπούτσια μας που προέρχονταν από άλλο χρόνο και χώρο από αυτούς του βουνού.

«Μία ακόμη παρέμβαση του ανθρώπινου πολιτισμού...», σκέφτηκα καθώς συνειδητοποιούσα την κίνηση του βαδίσματός μου.

Με την ευαισθησία του ο καθένας μετράγαμε τις σκέψεις μας καθ'όλη τη διάρκεια της πορείας, όπως οι ερωτευμένοι μετρούσαν παλιά, τα πέταλα της μαργαρίτας καθώς την θυσιάζαν στον βωμό της αλήθειας τους. Τι επρόκειτο να ακολουθήσει κανείς μας δεν φανταζόταν ακόμη, αλλά σημασία είχε ότι είμασταν όλοι εκεί, μαζί.

Μία άλλη σκέψη μου που ακολούθησε και επιβεβαιώθηκε από τα λεγόμενα του οδηγού μας, του Θοδωρή -ο οποίος έχει φτάσει μέχρι την άκρη του κόσμου (Ανταρκτική) για να ζήσει την αγάπη του- ήταν πως «Τέχνη είναι και να μπορείς να κάνεις τη ζωή σου πιο απλή, ανθρώπινη, με άλλο τρόπο πλούσια από αυτόν που σε έχουν προετοιμάσει να δεχτείς και μοιάζει αυτό πολύπλοκο εγχειρήμα. Αφενώς, επειδή καλείσαι να βρεις τον δικό σου δρόμο και το σθένος να τον ακολουθήσεις, αφετέρου, γιατί αυτή η διαδικασία σου ζητά να μηχανεύ-

εσαι και να κατασκευάζεις, δύο δράσεις που ενίοτε εντυπωσιάζουν το ανθρώπινο είδος και το ωθούν να χάνετε στο λαβύρινθό της αχαλίνωτης φαντασίας του. Γιατί, είναι οι εντυπωσιασμοί του είδους εκείνοι που ευθύνονται και μας διαχωρίζουν αντί να μας ενώνουν, με τους εαυτούς μας και τον κόσμο, που μας φανατίζουν και μας τυφλώνουν αντί να μας κάνουν να δούμε απλά τα σημεία του χωρόχρονου όπου δεν υπάρχει άπλετο φως, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν ποιότητες».
«Να μηχανεύσεσαι και να κατασκευάζεις...», κι εμείς γι αυτό είχαμε βρεθεί εκεί. Μόνο που τώρα, κατά τη διάρκεια της πορείας στις βουνοκορφές αρχίσαμε να το αντιλαμβανόμαστε με άλλη έννοια. Εκείνη του να δημιουργείς δηλαδή δρόμους, σε μία terra ingognita, με σκοπό να συμμετέχεις σε ένα ταξίδι διατηρώντας, αναδεικνύοντας και διανθίζοντας τις ποιότητες που φωλιάζουν γύρω, ακόμη κι εκείνες που ασυνείδητα αγγίζεις, ώστε να εξακολουθήσει η ζωή που δεν καταλαβαίνεις να ξεπηδάει από παντού. Και εσύ να μπορείς να χαίρεσαι παρατηρώντας την και ακούγοντάς την να ξεπηδάει...
Στρώσαμε λοιπόν το τραπέζι, απλώσαμε όλα τα καλά, ποτά και τρόφιμα, ανάψαμε και τη φωτιά σε ασφαλές σημείο να μην απλωθεί και έχουμε άλλα, και αρχίσαμε να ανταλλάσουμε θερμοκρασίες στα λόγια, ζορίζοντας ο ένας τον άλλο ευγενικά, όπως η γη ζορίζει τους σπόρους να σκάσουνε και να βγάλουν σιγά σιγά τις πρώτες τους πράσινες ρίζες.
Η νύχτα, ήταν γεμάτη από αστέρια και ήχους που σημάδευαν τα όριά μας, κοντινά και μακρυνά. Κοιμηθήκαμε κοντά στα σημεία από όπου αναβλύζουν κρυστάλινα τα ύδατα. Το επόμενο μας βήμα όμως, μας οδηγούσε πιο κάτω. Εκεί που καταλήγουν όλα τα νερά και στέκονται, αποκτώντας την θερμοκρασία του περιβάλλοντος χώρου εως ότου καταλάβουν γιατί έκαναν τον κόπο να φτάσουν μέχρις εδώ, αλλά και τι κουβαλούν μαζί τους. Εκεί που γίνονται ορίζοντας κι εσύ όταν βρεθείς αντίκρυ του νομίζεις ότι ξεχάστηκες από τους πάντες, αλλά γρήγορα αντιλαμβάνεσαι πως είναι αυτή μια δεύτερη ευκαιρία που σου δίνεται να ξαναγεννηθείς, αγνός, ανεπηρέαστος από τα χρώματα της ίριδος υπό το λαμπερό φως όμως ενός νέου, πρωινού Ήλιου.

Γιώργος Ταξιαρχόπουλος

το συνέδριο της λίμνης...

Η εμπειρία, το μέλλον

«Όταν η διαδικασία περιέχει μια συνεχή αποθέωση, είναι δημιουργία.» για τον Philip Glass, σε πρόσφατη συνέντευξή του στο Φεστιβάλ Αθηνών.

Ερχόμενη στον τόπο για δεύτερη συμμετοχή στην *Εικαστική Πορεία*, από τους πρώτους στόχους υπήρξε το άνοιγμα μονοπατιών συνεργασίας και εμπλοκής του τοπικού κοινού στην καλλιτεχνική διαδικασία για τον τόπο (και χρόνο) τους.
Πρώτη γέφυρα επικοινωνίας η εικαστική συνάντηση με παιδιά ηλικίας 5-12 ετών από την περιοχή (Λαιμός, Αγ. Γερμανός και Πλατύ) στο Στέκι Νέων του Λαιμού, με τη συνεργασία του Πολιτιστικού Τριγώνου Πρεσπών και η συζήτηση/εξοικείωσή τους με την έρευνα στην καλλιτεχνική πρακτική, τη συνεργασία, την τέχνη για την κοινότητα (community art), τη δημόσια τέχνη & την καλλιτεχνική δημιουργία στο περιβάλλον (φυσικό/αστικό), την τέχνη πέρα από τους όρους του εκθεσιακού χώρου και της αγοράς. Με σχετικά ερωτηματολόγια πυροδοτήθηκε μια πιο ενεργητική ματιά για τον τόπο τους και η δυνατότητα της μεταμόρφωσης των «προβληματικών» και άλλων σημείων με τη μεταστοιχειωτική δύναμη της Τέχνης.
Στη συνάντηση τα παιδιά προσκλήθηκαν επίσης να δουν καλλιτεχνικές ποιότητες/στιγμές στην καθημερινότητά τους (και όχι μόνο σε ένα ζωγραφισμένο από αυτά χαρτί), στην οικογενειακή, σχολική, ευρύτερη κοινωνική ζωή τους και να αναγνωρίσουν την κινητήρια δύναμη της ειλικρινούς, ουσιαστικής έρευνας προς την αυτοβελτίωση, με σοβαρό αντίκτυπο στους ανθρώπους γύρω τους και στο περιβάλλον τους (εργασιακό, φυσικό, ανθρώπινο...). Συνεργοί στέκονται η ιστορία, η λογοτεχνία, η προφορική παράδοση, η φωτογραφία, η αρχιτεκτονική, οι πολιτικές και φυσικές επιστήμες, η εργασία με τον εαυτό.

Άμεσοι στόχοι για το μέλλον
του εγχειρήματος:
- Η ευαισθητοποίηση μεγαλύτερης μερίδας τοπικού κοινού και η άμεση συνεργασία μαζί τους σε θέματα μνήμης τοπίου, μύθων, ιστορικών γεγονότων, αισθητικής, προτάσεων για τον τόπο τους ...
- Η συμμετοχή ερευνητών της περιοχής (όχι απαραίτητα από την περιοχή) ή/και ατόμων με ερευνητική διάθεση
- Εμπλοκή φοιτητών, σπουδαστών στις Εικαστικές Τέχνες, Χορό, Θέατρο, Φωτογραφία, από όλη την Ελλάδα και τις Σχολές, στην έρευνα-πρόσκληση στην πνευματική ανησυχία που μπορεί να οδηγήσει στην «αποθέωση» (πρβλ. παραπάνω σχετ. Philip Glass), με όχημα την πρωτοβουλία του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας (συνεργατικά projects, μονογραφίες, εκπαιδευτικά προγράμματα...).
- Ευαισθητοποίηση εικαστικών καλλιτεχνών από την Ελλάδα και το εξωτερικό για συμμετοχή τους στη μεταμορφωτική, ερευνητική, συν-κινητική *Εικαστική Πορεία* και τα «εικαστικά» γεγονότα (φιλοξενίες εικαστικών καλλιτεχνών, παρεμβάσεις in-situ κ.ά.) που προηγούνται αυτής.
- Εμπλουτισμός της δράσης – και κυρίως της ίδιας της *Πορεί*ας - με μικρές ή μεγάλες δραστηριότητες, με πυξίδα το θεατρικό παιχνίδι και παιχνίδι ρόλων, τη «στοχευμένη» ή όχι φωτογράφιση, ομάδες ανάγνωσης-μουσικής-κίνησης-Tai Chi ...
Ο πλούτος των ερεθισμάτων και ζυμώσεων μπορεί να δώσει – μεταξύ άλλων - εικαστική διαδικασία ή/και αποτέλεσμα, ως αφετηρία αυτό νέας διαδικασίας.

«[...] Μπορεί η φαντασία να είναι ένα μπαλκόνι, για να δεις την πραγματικότητα, αλλά αυτό δε φθάνει στην τέχνη. Η τέχνη πρέπει να υπερέχει των δύο κόσμων - της φαντασίας και της πραγματικότητας. Η τέχνη [...] έχει και εσωτερικό. Δεν είναι μόνο μπαλκόνι [...]»[1] ακόμη και στο μπαλκόνι του τριεθνούς των Πρεσπών.

Μαρία Α. Αγγελή

1. Το κλείσιμο γίνεται εδώ με φράσεις από την προαναφερθείσα συνέντευξη του Philip Glass, όχι από σεβασμό τόσο εδώ στη δύναμη του κύκλου όσο στη δύναμη των συγκεκριμένων φράσεων.

[Σώμα]:[Χώρος]

Πρόταση για βιωματικό εργαστήριο

Το προτεινόμενο εργαστήριο θα έχει στόχο τη δημιουργική εξερεύνηση της σχέσης του σώματος με το χώρο μέσα από βιωματικές ασκήσεις σε συγκεκριμένους τόπους-στάσεις της εικαστικής πορείας. Στο εργαστήριο θα εξερευνηθούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε χώρου κτιστού ή υπαίθριου. Η εξερεύνηση θα γίνεται μέσα από συγκεκριμένη θεματική η οποία θα αλλάζει κάθε χρόνο. Θα υπάρχει η δυνατότητα για τη χρήση κατασκευών μικρής κλίμακας οι οποίες θα πραγματοποιούνται από τους συμμετέχοντες επιτόπου, στα πλαίσια του εργαστηρίου. Οι κατασκευές θα αξιοποιούν υλικά της περιοχής και παραδοσιακούς τρόπους δόμησης.
Η ιδιαίτερη γεωγραφία της περιοχής των λιμνών των Πρεσπών, το φυσικό τοπίο της πορείας και η μορφολογία του κτισμένου περιβάλλοντος προσφέρουν πλούσια εναύσματα για την εξερεύνηση των παραπάνω. Η χαρακτηριστική μνημειακή τοπογραφία με βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία, η αποκαταστημένη παραδοσιακή αρχιτεκτονική από τη μία μεριά και η και οι περιοχές εγκαταλελειμμένων οικισμών από την άλλη, είναι τα στοιχεία που συνιστούν την ποικιλομορφία της αρχιτεκτονικής μορφολογίας της περιοχής. Τα παραπάνω θα εξερευνηθούν σε συνδυασμό με το πολύπλοκο ιστορικό παρελθόν της περιοχής ως ερεθίσματα για την κατασκευή προσωπικών και συλλογικών αφηγήσεων που θα αντλούν και θα αξιοποιούν τα τοπικά στοιχεία και χαρακτηριστικά καθώς και τις έννοιες της μνήμης και της ιστορίας.
Το εργαστήριο θα μπορούν να παρακολουθήσουν φοιτητές Καλών Τεχνών, Αρχιτεκτονικής και Θεάτρου αλλά και άτομα χωρίς προηγούμενη εμπειρία στους συγκεκριμένους τομείς. Το εργαστήριο έχει ως καλλιτεχνικό πλαίσιο αναφοράς έργα land art με μια πιο επιτελεστική προσέγγιση από τη δεκαετία του εβδομήντα καθώς και σύγχρονες πειραματικές προσεγγίσεις της αρχιτεκτονικής και αναγνώσεις της πόλης μέσα από την performance και τον χορό.

Αγγελική Αυγητίδου

προτροπές, κατευθύνσεις, απαγορεύσεις

Η εξέλιξη της *Εικαστικής Πορείας προς τις Πρέσπες* σε residency είναι ένα επιθυμητό δεύτερο βήμα αυτής της πρωτοβουλίας. Σε αυτό το πλαίσιο θα μπορούσαν να ενεργοποιηθούν εικαστικές δράσεις, με κοινό παρανομαστή τη μελέτη της σχέσης των ανθρώπων με τη φύση.

Είναι ενδιαφέρον να μελετηθεί εικαστικά και εκπαιδευτικά καταρχάς ο τρόπος με τον οποίο ορίζουμε το τοπίο. Το σηματοδοτούμε με σύμβολα, διαβάζουμε προτροπές, κατευθύνσεις και απαγορεύσεις, προσα- νατολιζόμαστε με σημεία αναφοράς, ή τοποθετούμε όρια και σύνορα σε ένα περιβάλλον εξ' ορισμού ενιαίο. Είναι τρόποι που βασίζονται στη λογική και στη γνώση και συνήθως προϋπάρχουν της προσωπικής «εμπειρίας».

Σε ένα δεύτερο επίπεδο, θα μπορούσε κανείς να μελετήσει και να δημιουργήσει με αφορμή το προσωπι-
κό τοπίο, τον καθαρά υποκειμενικό τρόπο με τον οποίο οι κάτοικοι βλέπουν και βιώνουν τη φύση γύρω τους. Ο τόπος μέσα από τη ματιά τους, η καθημερινότητα, οι εικόνες που βλέπουν στον ιδιωτικό χώρο του σπιτιού, στο δημόσιο της κοινότητας και έξω στη φύση, είναι ίσως διαφορετικές από αυτές που θα περίμενε κανείς. Πώς βιώνουν την ευαισθησία για το περιβάλλον, πόσο από αυτό βλέπουν τελικά οι ζώντες κοντά στη φύση; Μια αντιπαράθεση από εικόνες που ανοίγει χώρο για κριτική σκέψη.

Ένα τρίτο βήμα θα μπορούσε να φωτίσει περισσότερο τη βαθύτερη σύνδεση των ανθρώπων με τον τόπο. Ο χώρος με τη αξιόλογη ιστορία, φυσική ομορφιά και βιοποικιλότητα μπορεί να μετατραπεί σε ένα πραγματικό φυσικό μουσείο με μικρές ή μεγαλύτερες εικαστικές παρεμβάσεις. Θα ενισχύουν τη γνώση της ιστορίας και της ιδιαιτερότητας του μέρους, αλλά θα προωθούν και τη συναισθηματική εμπλοκή μέσω της μνήμης, της προφορικής παράδοσης, των εθίμων και των προσωπικών ιστοριών. Στα ερείπια των εγκαταλειμμένων χωριών, σε μονοπάτια, σε παραμελημένα μέρη ή δημόσιους χώρους, ο μετασχηματισμός της πληροφορίας, των εικόνων και συναισθημάτων μπορεί να προσφέρει νέα πεδία δράσης σε

ΟΔΟFG SPORTS

Επιστρέφοντας από μια κορυφή του όρους Βέρνον τη δεύτερη μέρα της *Πορείας* μαζεύαμε ότι σκουπίδια βρίσκαμε στο δρόμο μας· υπολείμματα από σακούλες, πλαστικά μπουκάλια, χαρτιά, κονσέρβες. Ήταν, έτσι τουλάχιστον θεωρούσαμε, τα σκουπίδια μιας καταναλωτικής κοινωνίας που δεν σέβεται το φυσικό περιβάλλον. Για άλλη μια φορά είχαμε κάνει μια προβολή που ανατράπηκε όταν ανασύραμε μέσα από μια συστάδα βρύων ένα παπούτσι.

Ήταν ένα άσπρο αθλητικό παπούτσι σε σχετικά καλή κατάσταση που το είχαν καλύψει τα βρύα. Είχε τη ετικέτα ΟΔΟFG SPORTS, ήταν το παπούτσι ενός λαθρομετανάστη. Το αντικείμενο αυτό μετέτρεψε το μονοπάτι που περπατούσαμε από διαδρομή αναψυχής κάποιων περιηγητών στη διαδρομή διαφυγής μεταναστών. Τα σκουπίδια ήταν ότι αφήναν στο δρόμο για να διαφύγουν, πολλές φορές και τα ίδια τους τα παπούτσια. Το ειδυλλιακό δάσος με τις οξιές έγινε το προστατευτικό κουκούλι μιας κατάστασης που ξεπερνά την νομιμότητα.

Το παπούτσι δεν ήταν αντικείμενο, είναι συμβάν. Είχαμε συλλέξει ένα συμβάν. Σε κάθε χώρο υπάρχουν συμβάντα που διαδραματίζονται και αντικείμενα πάνω στα οποία προβάλλεται η ενέργεια κάποιων πράξεων. Σε μια μελλοντική ανάπτυξη της δράσης *Εικαστική Πορεία προς τις Πρέσπες* ένα μέρος των δραστηριοτήτων θα μπορούσε να είναι η συλλογή των συμβάντων της περιοχής, τουλάχιστον όπως τα ερμηνεύουν όσοι συμμετέχουν στην *Πορεία*. Η δράση αυτή θα μπορούσε να ονομαστεί Παρατηρητήριο Συμβάντων και θα μπορούσε να εμπλουτίζεται κάθε χρόνο. Το Παρατηρητήριο Συμβάντων θα αποτελεί μέρος μιας από τις δραστηριότητες που θα αναπτύσσονται στα πλαίσια της *Εικαστικής Πορείας* εάν και εφ' όσον αυτή εξελιχθεί σε ένα ετήσιο θεσμό που θα συνδυάζει μια αποικία καλλιτεχνών, εικαστικές δράσεις και κάποιο συμπόσιο. Κάτω από μια οργανωτική ομπρέλα που θα διευκολύνει τα λειτουργικά-διοικητικά θέματα θα αναπτύσσονται ατομικές και συλλογικές δράσεις από όσους συμμετέχουν κάθε χρονιά.

Με αυτόν τον τρόπο ο χώρος των Πρεσπών θα μετασχηματιστεί σε ένα Εργαστήριο Εικαστικής Έρευνας όπου έλληνες αλλά και καλλιτέχνες από το εξωτερικό θα αξιοποιήσουν τις δυνατότητες ενός περιβάλλον πρωτογενούς αναζήτησης.

Γιάννης Ζιώγας

Το αντίδοτο της Λίμνης

«... - Κάπως έτσι ορίστηκε - σε πρώτο στάδιο – το αντίδοτο στις παρενέργειες του βουνού αφήνοντας στο τέλος μια ελπίδα ότι κάτι τέτοιο θα ήταν εφικτό και καθόλου απίθανο...»

- Ο ύπνος στη λίμνη έβαλε τα πράγματα στη θέση τους λειτουργώντας σαν αντίδοτο στις παρενέργειες του βουνού. Με το *Συνέδριο της Λίμνης*, όλοι είχαν κάτι να προτείνουν για το πως θα μπορούσε να εξελιχθεί η ιδέα της *Πορεί*ας.
Βροχή ιδεών και απόψεων από όλους τους συμμετέχοντες. Κατάλαβα ότι οι παρενέργειες του βουνού δεν επηρέασαν μόνο εμένα.-
Δεν θα έπρεπε λοιπόν να αφήσουμε «ανεκμετάλλευτη» τη δυνατότητα και την ευγενική υποστήριξη που μας δίνεται από ανθρώπους, συνθήκες και παράγοντες στο να δημιουργήσουμε έναν τόπο συνάντησης και δημιουργίας όχι μόνο για καλλιτέχνες αλλά και για λάτρεις της Τέχνης και του περιβάλλοντος.
Η παρουσία του Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών στην περιοχή, καθώς επίσης η ευγενική υποστήριξη του Δήμου Πρεσπών, μας κάνουν να πιστεύουμε ότι θα μπορούσαν να παίξουν καταλυτικό ρόλο στο να δημιουργηθεί ένα είδος διεθνούς κέντρου φιλοξενίας καλλιτεχνών και σπουδαστών της Τέχνης, όπου, με αφετηρία ενδεχομένως τη Βίγλα, θα μπορούν να συνδυαστούν η εξερεύνηση του περιβάλλοντος της ευρύτερης περιοχής (των βουνών και των λιμνών) και της ιστορίας της, με την συνάντηση ανθρώπων από διαφορετικές χώρες, με διαφορετικές καταβολές, ηλικίες, ή κουλτούρα.
Θα μπορούσε, για παράδειγμα, να δημιουργηθεί ένα «residency» (διεθνής όρος που ορίζει τα κέντρα περιοδικής παραμονής ή φιλοξενίας καλλιτεχνών, που υπάρχουν παγκοσμίως), που να λειτουργεί κάποια περιορισμένη περίοδο τους καλοκαιρινούς μήνες. Αυτό το residency ενδεχομένως θα μπορούσε να λειτουργεί σε κάποιο από τους χώρους του Χιονοδρομικού Κέντρου της Βίγλας που το καλοκαίρι βρίσκονται σε αχρηστία. Ο χώρος φιλοξενίας θα λειτουργούσε ως αφετηρία και ως τόπος συνάντησης, ενώ θα δινόταν η ευκαιρία στους φιλοξενούμενους να γνωρίσουν τον τόπο και τη μαγεία του και να παράγουν απρόβλεπτα έργα ή ιδέες κάτω από ιδιαίτερα μοναδικές συνθήκες.
Η συμμετοχή κάποιων φοιτητών ετησίως από το Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών της Φλώρινας αλλά και από άλλες Σχολές Καλών Τεχνών όχι μόνο από την Ελλάδα αλλά και από άλλες χώρες, καθώς και η συμμετοχή επαγγελματιών καλλιτεχνών και άλλων ειδικών επιστημόνων θα μπορούσε να έχει εξαιρετικά αποτελέσματα για το Τμήμα της Φλώρινας αλλά και για την προβολή του τόπου και την ανάπτυξη της κουλτούρας του.
- Κάπως έτσι ορίστηκε - σε πρώτο στάδιο – το αντίδοτο στις παρενέργειες του βουνού αφήνοντας στο τέλος μια ελπίδα ότι κάτι τέτοιο θα ήταν εφικτό και καθόλου απίθανο. Μένει ο χειμώνας και ο αγώνας κάποιων ανθρώπων για να ξεκαθαρίσει το τοπίο.

Φωτεινή Καριωτάκη

Μία βάρκα αργυροπελεκάνους...

Σημασία έχει ο δρόμος.
Το μέλλον στηρίζεται στις συνεργασίες! Σε μία άκρως εγωιστικά δομημένη κοινωνία πώς μπορεί να γίνει κάτι τέτοιο;
Αυτό θα μπορούσε να είναι ένα ερώτημα το οποίο δύναται να συζητηθεί σ' ένα άλλο περιβάλλον πέρα απ' αυτό που συνηθίσαμε τα τελευταία χρόνια να ζούμε. Το φυσικό περιβάλλον που υπάρχει γύρω από την πόλη της Φλώρινας μπορεί να αποτελέσει πεδίο αυτοσυγκέντρωσης και απομόνωσης, ώστε να αφουγκραστεί κανείς τον εαυτό του, τους γύρω του και τη φύση. Μέσα σ' ένα τέτοιο πεδίο και σε ουδέτερο έδαφος, εξελίσσεται η *Εικαστική Πορεία προς τις Πρέσπε*ς και τα δύο *Συνέδρια Βουνού και Λίμνης*. Με σκοπό να ανακαλυφθούν τρόποι συνεύρεσης και δημιουργίας μέσα σ' ένα ευρύτερο συλλογικό πλαίσιο.
Η έρευνα που θα πραγματοποιήσει η ομάδα στην πορεία μπορεί να ξεκινάει από ένα ερώτημα ή μία θεματική που θα αποφασίζεται την πρώτη ημέρα στο βουνό και η οποία θα προκύπτει μέσα από ένα σύνολο προτάσεων και συζητήσεων. Φοιτητές και καθηγητές μπορούν μέσα στα πλαίσια του ακαδημαϊκού έτους να έχουν δουλέψει πάνω σ' αυτήν την ιδέα και να κάνουν τις δικές τους προτάσεις, όπως και να παρουσιάσουν δουλειές που ενδεχομένως έχουν προκύψει σύμφωνα με μία θεματική σχετική με την *Πορεία στις Πρέσπες*. Έτσι , η συζήτηση του βουνού θα ξεκινήσει μέσα στη χρονιά που θα προηγηθεί της *Πορεία*ς ώστε να προκύψουν ερωτήματα που θα θέσουν νέες προς συζήτηση θεματικές. Μπορεί επίσης η ομάδα της *Πορεία*ς να χωριστεί σε 3 ομάδες με διαφορετικό θέμα ενασχόλησης η κάθε μία, με το οποιο θα δουλεύουν καθ' όλη την διάρκεια του συνεδρίου.
Οι καθηγητές και προσκεκλημένοι καλλιτέχνες μπορούν να έχουν αναλάβει την παρουσίαση της δουλειάς ενός καλλιτέχνη ή μιάς ομάδας καλλιτεχνών ή μιάς έρευνας για κάποιο θέμα σχετικό με τη συλλογικότητα και τις συντεχνιακές διαδικασίες. Αυτή η έρευνα θα έχει σκοπό την εύρεση της θεματικής που θα έχει το κάθε συνέδριο, το οποίο θα κλείνει με καταγραφή εμπειριών, ευρεθέντα αντικείμενα και με workshops που θα γίνονται στο *Συνέδριο της Λίμνης*.
Σημαντικό είναι και το άνοιγμα προς την τοπική κοινωνία. Μία πρόταση είναι να φωνάξουμε κάποιον κάτοικο της περιοχής και να μας δείξει τα είδη των φυτών και δέντρων που φυτρώνουν στο βουνό και στην λίμνη, να μιλήσουμε μαζί του για τα ιστορικά γεγονότα και συμβάντα της περιοχής, να μιλήσουμε με τους συνοριοφύλακες της λίμνης και να μας περιγράψουν εμπειρίες από τις βάρδιες τους, να έρθουμε σε έπαφη με τους νέους και να μας πουν τους προβληματισμούς και τις ανάγκες τους, να παρατηρήσουμε πώς είναι διαμορφωμένες οι τοπικές κοινωνίες κλπ .
Όλα αυτά και άλλα που θα προκύψουν μέσα από αυτή την διαδρομή μπορούν να αποτελέσουν την αφορμή για να δουλέψει η ομάδα συλλογικά και ανοιχτά προς νέα ερεθίσματα και να μετασχηματίσει πληροφορίες ώστε το αποτέλεσμα να παραχθεί μέσα από την διαδικασία.

Σοφία Κυριακού

Τα της λίμνης και ο βιντεοπροβολέας στην Κούλα

Βλέπω την *Πορεία στις Πρέσπες* ως μια μοναδική ευκαιρία για τη συνεύρεση με την τοπική κοινωνία, με ανθρώπους οι οποίοι ζουν διαφορετικά. Η δυνατότητα προκειμένου να δημιουργηθεί οικειότητα με την περιοχή και τους ανθρώπους της, είναι εφικτή μόνο με την τακτική επαφή.

Το *Συνέδριο της Λίμνης*, που διεξάγεται σε αρκετά πιο πολιτισμένο περιβάλλον, θα μπορούσε να συμπεριλαμβάνει παρουσιάσεις με προβολές έργων ή εργασιών των συμμετεχόντων, ακόμα και παρουσιάσεις που αφορούν κάποιο συγκεκριμένο και σχετικό θέμα, πχ. από τη Land Art μέχρι τις σύγχρονες αναφορές στο τοπίο. Επίσης, αν για παράδειγμα δημιουργηθεί το residency που όλοι συμφωνήσαμε ότι είναι μια καλή προοπτική, θα μπορούσε, γεγονότα που διαδραματίζονται στο βουνό ή στο residency να προβάλλονται σε μεγάλη οθόνη στην Κούλα.

Ιδέες και προτάσεις υπήρξαν πολλές απ' ότι προέκυψε στο *Συνέδριο της Λίμνης*, προτάσεις οι οποίες αφορούν και μακροπρόθεσμα, διαχρονικά projects. Η συγκεκριμένη περιοχή των Πρεσπών, εκτός των άλλων, προσφέρεται για διεπιστημονικές συνεργασίες μεταξύ εικαστικών και συνοροφυλάκων, λαογράφων, δασολόγων, βοτανολόγων, ψαράδων, οικολόγων, ορνιθολόγων, κ.α. - Η ιδιαίτερη θέση της προκαλεί την πρόσκληση καλλιτεχνών από γειτονικές χώρες και πιθανόν τα συνέδρια να πάρουν έντονο διεθνικό χαρακτήρα στο μέλλον. Ελπίζω, η σταδιακή δόμηση, οι θετικές εμπειρίες καθώς και οι προοπτικές της δράσης να αποτελούν τα κίνητρα σε φοιτητές και επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων και προελεύσεων.

Βασικό όμως είναι, η όποια προσπάθεια γίνει στο μέλλον, να γίνει ομαλά, σταθερά και με γνώμονες την ευαισθησία και το σεβασμό στον τόπο, τους ανθρώπους του και το περιβάλλον.

Πλάκα έκανα, δεν χρειαζόμαστε τόσα λεφτά. Χρειαζόμαστε όμως αυτά που μας ανήκουν.

Ντούννεμπιρ Ίνγκο

περί συνόρων:
ένα πρόγραμμα διεπιστημονικών και διακαλλιτεχνικών δράσεων

Σύμφωνα και με τα όσα ανέφερα στο *Συνέδριο του Βουνού* , θεωρώ κατ' αρχήν αναγκαία την σύνταξη και διατύπωση ενός πρώτου σχεδίου –τριετούς διάρκειας και με ισχυρό πειραματικό χαρακτήρα- με σταδιακή ανάπτυξη ερευνητικών/καλλιτεχνικών εγχειρημάτων. Το πρόγραμμα αυτό με την ολοκλήρωσή του θα πρέπει να αξιολογηθεί σε όλες τις πτυχές του και με τα συμπεράσματα, τα δεδομένα και τις εμπειρίες που θα προκύψουν να γίνει ο απαραίτητος επανασχεδιασμός για την καλύτερη δυνατή διαμόρφωση και αποτελεσματικότητα της επόμενης και κύριας πλέον φάσης εξέλιξης και ανάπτυξης.

Το κρίσιμο, κατά τη γνώμη μου, στοιχείο ενός τέτοιου σχεδιασμού είναι η οργάνωση δράσεων που θα βασίζονται σε διεπιστημονικές και διακαλλιτεχνικές συνεργασίες. Μια τέτοια φιλοσοφία οργάνωσης καλλιεργεί την όσμωση επιστήμης και τέχνης, αξιοποιεί πολύ καλύτερα το εύρος των αποτελεσμάτων που παράγει η λειτουργική σύμπραξη θεωρίας και πρακτικής, προάγει την σύνθεση διαφορετικών ερευνητικών μεθόδων και τρόπων εργασίας. Ενδεικτικά, θα μπορούσαν να οργανωθούν δράσεις στις οποίες 3-5 άτομα από διαφορετικά αντικείμενα –πχ. εικαστικός, κοινωνιολόγος, ιστορικός, φιλόσοφος, ψυχολόγος, κλπ.- θα συμπράττουν, αθροίζοντας γνώσεις, αντιλήψεις, μεθόδους, εμπειρίες και ιδέες.

Είναι ευνόητο, πως σε ένα τέτοιο πλαίσιο, θα είναι ιδιαίτερα σημαντικό να αξιοποιηθούν συνεργασίες δια-τμηματικές, δια-πανεπιστημιακές και φυσικά διεθνείς. Η συγκρότηση των συνεργασιών αυτών θα μπορεί να προσφέρει πολύτιμες γνώσεις και εμπειρίες, αλλά και υλική, ακαδημαϊκή και επικοινωνιακή υποστήριξη. Θεωρώ, πως μια τέτοια διαδικασία μπορεί να βοηθήσει σημαντικά στην προσπάθεια για την διαμόρφωση μιας σύγχρονης, δυναμικής και ιδιαίτερης ταυτότητας της Σχολής.

Νομίζω, πως η «απάντηση» της περιφέρειας είναι δυνατόν να δομηθεί βήμα-βήμα, αναδεικνύοντας και αξιοποιώντας από την πλευρά της τις σύγχρονες και σε εξέλιξη αντιλήψεις για την συνεργασία ανάμεσα στις επιστήμες, τις τέχνες και τις νέες τεχνολογίες. Αντιλήψεις που αποτελούν ιδιαίτερα σημαντικό χαρακτηριστικό στις δυναμικά αναπτυσσόμενες επικράτειες των Ανθρωπιστικών Επιστημών και των Πολιτισμικών Σπουδών.

Τέλος, κατά την γνώμη μου, είναι καθοριστικής σημασίας, η ανάπτυξη σχέσεων της Σχολής και μέσα από την προσπάθεια αυτή, με άλλες αντίστοιχες «περιφέρειες», ιδιαίτερα στο βαλκανικό αλλά και ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο. Οι σχέσεις αυτές, εκτός από τα συνήθη αμοιβαία οφέλη που προσφέρουν, θα μπορούν να αναδείξουν χρήσιμες εμπειρίες, ιδέες και εγχειρήματα και να αναπτύξουν έτσι ευφυείς και καινοτόμες στρατηγικές αντίστασης της περιφέρειας απέναντι στις κάθε είδους ηγεμονικές αντιλήψεις/συμπεριφορές των διάφορων εικαστικών/ακαδημαϊκών «μητροπόλεων», εθνικών, αλλά και διεθνών.

Νίκος Παναγιωτόπουλος

Για ένα ευρύτερο πλαίσιο, για ένα νέο λεξιλόγιο στην τέχνη

Θεωρώ πως ένα σημαντικό ζήτημα που αναδεικνύεται είναι το να υπάρξει ένα είδος σύνδεσης ανάμεσα στις δράσεις, μία κατά κάποιον τρόπο ένταξή τους μέσα σ' ένα ευρύτερο πλαίσιο που να διατρέχει χρονικά ολόκληρο το έτος και να μην περιορίζεται στο συγκεκριμένο τριήμερο ή τετραήμερο. Η *Εικαστική Πορεία προς τις Πρέσπες*, δηλαδή, να αποτελεί την τελική και κορυφαία εκδήλωση μέσα σε μια σειρά από μικρότερες –αλλά όχι απαραίτητα λιγότερο σημαντικές- δράσεις που να την πλαισιώνουν.

Πιο συγκεκριμένα, θα μπορούσε για παράδειγμα να τεθούν μία σειρά από project στα πλαίσια των εργαστηρίων της σχολής, τα οποία να έχουν άμεση σχέση με τη θεματική της εικαστικής πορείας. Οι φοιτητές θα έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν ένα τέτοιο θέμα και να το δουλέψουν σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς έως ότου ολοκληρωθεί. Κάτι τέτοιο, αφ' ενός θα έδινε αρκετό ενδιαφέρον υλικό (για παρουσίαση ή συζήτηση κλπ) στην κάθε διοργάνωση και, αφ' ετέρου, θα επέτρεπε την προσέγγιση και συμμετοχή περισσότερων φοιτητών στην εικαστική δράση, πράγμα που όπως φάνηκε από τις εκτεταμένες συζητήσεις είναι μέσα στα ζητούμενα. Επιπλέον, και πάντα σε σχέση με την ενίσχυση της συμμετοχής των φοιτητών, η θεσμοθέτηση κάποιου είδους εθελοντικής εργασίας στα πλαίσια της εικαστικής πορείας θα μπορούσε επίσης να αυξήσει την εμπλοκή του φοιτητικού δυναμικού της σχολής. Άλλωστε, εάν η δράση επεκταθεί χρονικά πέρα από την κεντρική εκδήλωση του Ιουνίου, θα απαιτείται αρκετή επιπλέον δουλειά που θα είναι δύσκολο να διεκπεραιώνεται αποκλειστικά από το διδακτικό προσωπικό.

Μια σειρά από άλλες δράσεις κατά τη διάρκεια του έτους, θα μπορούσαν επίσης να πλαισιώσουν την κεντρική εκδήλωση:

- ένα ετήσιο συνέδριο ή ημερίδα –πιθανόν την Άνοιξη- σε συνεργασία με κάποιο άλλο τμήμα ελληνικού ή ξένου πανεπιστημίου (είτε σχολή εικαστικών τεχνών είτε από τον ευρύτερο χώρο των πολιτισμικών, ανθρωπιστικών ή κοινωνικών σπουδών)
- πρόσκληση ξένων καλλιτεχνών, είτε για συμμετοχή στην κεντρική εκδήλωση του Ιουνίου είτε στα πλαίσια ενός residence κάποια άλλη περίοδο του χρόνου, με αξιοποίηση των χώρων που διαθέτει η περιοχή (π.χ. καταφύγιο)
- εικαστικές παρεμβάσεις στην πόλη της Φλώρινας, σαν αυτές που οργάνωσε πέρσι το εργαστήριο της Φωτεινής Καρυωτάκη, στενά συνδεδεμένες με την *Εικαστική Πορεία*
- διοργάνωση εργαστηρίων που να αφορούν τους κατοίκους της περιοχής των Πρεσπών και να επιτρέψουν τη μεγαλύτερη εμπλοκή της κοινότητας, όπως αυτό που οργάνωσε φέτος η Μαρία Αγγελή

Τα παραπάνω παραδείγματα αναφέρονται ενδεικτικά και είναι ελάχιστα σε σχέση με τα όσα προέκυψαν από τη συζήτηση στις Πρέσπες. Είναι όμως χαρακτηριστικά στο βαθμό που δείχνουν και μια ευρύτερη προσέγγιση της εικαστικής δράσης: άνοιγμα σε διεθνές επίπεδο, έμφαση στον διεπιστημονικό χαρακτήρα της τέχνης, σύνδεση της δράσης με τον τόπο και τους κατοίκους του. Εάν η δεκαετία του '90, όπως ομολογούν πολλοί θεωρητικοί, προκάλεσε τη ριζική αναθεώρηση του ρόλου της πρωτοπορίας και την υιοθέτηση μιας κυνικής στάσης που καθορίζεται από αδιαφορία ή/και απομόνωση, ίσως μέσα από τέτοια δίκτυα θα μπορέσει τελικά η τέχνη να συγκροτήσει εκ νέου ένα λεξιλόγιο γύρω από έννοιες όπως «συλλογικότητα», «επικοινωνία», «κοινή δράση», «συμμετοχή».

Πετσίνη Πηνελόπη

Λίμνη και Πέτρα: ομόκεντροι κύκλοι δράσης και κάθετα όνειρα

Φτάσαμε στις Πρέσπες μεσημέρι και κατασκηνώσαμε αμέσως στην αμμώδη παραλία της. Ένας φίλος μου πολιτικός μηχανικός μου είχε πει κάποτε πως «αν καταφέρεις να ενκυβοτήσεις την άμμο, είναι αυτό το ιδανικότερο θεμέλιο για να χτίσεις πάνω του κάτι με διάρκεια και αντοχή στον χρόνο». Κάπως έτσι θα ήθελα να λειτουργήσουν και οι καλλιτεχνικές μας προσπάθειες σε αυτόν τον τόπο.

Το επόμενο πρωί, *Συνέδριο της Λίμνης*. Οι ιδέες μας μπαίνουν στο τραπέζι παρουσία ενός βουνίσιου ευρήματος, απομεινάρι υποδήματος λαθρομετανάστη πιθανόν, που μας θύμιζε λόγους ώστε να μην παρεκτραπούμε σε καλλιτεχνικές προτάσεις με σκοπό την προσωπική μας προβολή.

Η πρώτη πρόταση που ψηφίστηκε από όλους ήταν να λειτουργήσει άμεσα τα καλοκαίρια ένα residency στο χώρο ενός από τα καταφύγια της Βίγλας, που θα διαρκεί το λιγότερο 10 ημέρες και θα είναι υπό την αιγίδα του τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων τεχνών της Φλώρινας. Στη συνέχεια, και εφόσον ο Θοδωρής μας ζήτησε να βοηθήσουμε τον Οκτώβρη στην αποκατάσταση του βανδαλισμένου καταφυγίου στην βουνοκορφή απέναντι από τη Βίγλα, πρότεινα να γίνει αυτή σε μορφή εικαστικού πρότζεκτ που να αφορά τη γενική διαρρύθμιση των χώρων, εσωτερικών και εξωτερικών, με κατάθεση έργων που να έχουν και χρηστική αξία. Τέλος, καθώς ο ανασχεδιασμός των ορειβατικών μονοπατιών της περιοχής είναι έργο αναγκαίο και επιτακτικό όπως μας είπε ο οδηγός μας, πρότεινα να συμβάλλουμε ώστε να γίνει κάτι τέτοιο υπό μορφή διεθνούς εικαστικής έκθεσης. Δηλαδή, να μαζευτούν προτάσεις για έργα σε δημόσιο χώρο τα οποία θα σημαδεύουν με τη θέση τους τα μονοπάτια αυτά. Μένει να δούμε τις δυνατότητες χρηματοδοτήσεις των προτάσεων αυτών, πράγμα σημαντικό.

Η αισιοδοξία και η θετική έκβαση του συνεδρίου μας γέμισαν όλους με προσμονή.

Μέσα από το κείμενο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω τους διοργανωτές της *Πορείας* και τους συμμετέχοντες σε αυτήν για την καταπληκτική φιλοξενία και την ιδιαίτερη εμπειρία που ζήσαμε μαζί. Και να μας προτρέψω να ρίξουμε πάλι την πέτρα της δράσης μας στη λίμνη για να απολαύσουμε ξανά τη θέα των ομόκεντρων κύκλων που απλώνονται στην ησυχία και επενεργούν στα όνειρά μας.

Γιώργος Ταξιαρχόπουλος

ΣΤΕΚΙ στο Λαιμό

Σάββατο, 28 Ιουνίου 2008, 11:00-14:00

Ελάτε στο εργαστήρι μας

«Ματιές στη Δημόσια Τέχνη. Ιδέες για τον τόπο μου»

Το Σάββατο, 28 Ιουνίου 2008 πραγματοποιήθηκε στο Λαιμό συνάντηση με παιδιά της περιοχής, ηλικίας 5-12 ετών. Στη συνάντηση έγινε προβολή αρχείων εικαστικών έργων σε δημόσιο χώρο, σε φυσικά και αστικά τοπία, σε ορυχεία, φράγματα, μοναστήρια, σύνορα κρατών... και συζητήθηκε η δυναμική των έργων κοινότητας (community art projects). Επίσης, όλοι οι συμμετέχοντες κατέθεσαν απόψεις και προτάσεις για τη συμβολή της εικαστικής δημιουργίας στη μεταμόρφωση «προβληματικών», σύμφωνα με το βίωμά τους, σημείων της περιοχής.
Το εργαστήρι συντόνισε η Μαρία Αγγελή.
Οργανωτική υποστήριξη: Πολιτιστικό Τρίγωνο Πρεσπών.
Στους συμμετέχοντες διανεμήθηκε το παρακάτω κείμενο:

Πόσο γνωρίζουμε τον τόπο μας;
Πόσο και πώς μπορούμε να συμμετέχουμε στη ζωή του;
Η Τέχνη τι ρόλο μπορεί να έχει σε αυτό;

- Ας συναντηθούμε όλοι μαζί, για να δούμε έργα καλλιτεχνών που εργάζονται και δημιουργούν σε εξωτερικούς χώρους, στο φυσικό τοπίο, σε πόλεις, σε μεγάλα τεχνικά έργα.
- Ίσως έχετε δει εικαστικά έργα σε πλατείες, σε σιντριβάνια και σε πεζόδρομους.
- Έχετε δει εικαστικές δημιουργίες σε ανθρακωρυχεία, σε φράγματα, σε σύνορα κρατών, σε δάση, σε οροπέδια, σε μοναστήρια;
- Γνωρίζετε αστικά λεωφορεία-έργα τέχνης ή παγκάκια-έργα τέχνης;
- Γνωρίζετε ότι μπορείτε να συνεργαστείτε με καλλιτέχνη ή με καλλιτέχνες και να δημιουργήσετε ένα έργο κοινότητας με αντοχή στις κλιματικές αλλαγές;
- Γνωρίζετε τι είναι η Δημόσια Τέχνη; η Τέχνη για την Κοινότητα;

Η συνάντησή μας θα μας κάνει να σκεφτούμε και να οραματιστούμε πώς μπορούμε να βάλουμε την Τέχνη στην καθημερινή μας ζωή όχι μόνο με ζωγραφική στο σπίτι μας ή στο σχολείο αλλά με την εικαστική μας ματιά σε κάθε σχεδόν στιγμή μας. Μπορούμε παρέα να κάνουμε προτάσεις για δημιουργίες καλοφτιαγμένες, με μεράκι και ανάδειξη χαρακτηριστικών του τόπου μας (με βάση την ιστορία, φυσικό τοπίο, προφορική παράδοση...), έργα που μπορούμε να χαιρόμαστε κατά την καθημερινή μας μετακίνηση, στη ζωή στο σχολείο, στο παιχνίδι μας.

Στην Εικαστική Πορεία προς τις Πρέσπες 2007 συμμετείχαν οι: Μαρία Αγγελή, Κατερίνα Βέλιου, Άννα Γκολόη, Γιάννης Ζιώγας, Μαρία Ιωάννου, Φίλιππος Καλαμάρας, Φωτεινή Καριωτάκη, Σοφία Κυριακού, Κατερίνα Καπετάνιου, Χάικε Κουμέρ, Αναστάσιος Λεόνογλου, Αναστασία Νότα, Ινγκο Ντούννεμπιρ, Κατερίνα Πετράκου, Δόμνα Σαρητσόγλου, Ελένη Σάτκα, Βασίλης Φωτίου.

Στην Εικαστική Πορεία προς τις Πρέσπες 2008 συμμετείχαν οι: Μαρία Αγγελή, Ειρήνη Γρηγοριάδου, Ινγκο Ντούννεμπιρ, Δήμητρα Ερμείδου, Οδυσσέας Ζαχαρόπουλος, Γιάννης Ζιώγας, Χριστίνα Ζυγούρη, Λουκάς Καμαριανός, Φωτεινή Καριωτάκη, Μαρία Κουλογιάννη, Σοφία Κυριακού, Αναστάσιος Λεόνογλου, Γιώργος Μάκκας, Γκίβι Μιχαηλίδης, Νίκος Παναγιωτόπουλος, Μαρία Παπακωνσταντίνου, Δέσποινα Παυλή, Κατερίνα Πετράκου, Πηνελόπη Πετσίνη, Αφροδίτη Πολίτη, Ελένη Σάτκα, Παντελής Ταμουτσέλης, Γιώργος Ταξιαρχόπουλος, Μαρία Τουλούμη, Βασίλης Φωτίου.

Αρχηγός της ορειβατικής διαδικασίας υπήρξε και τις δύο χρονιές ο **Θοδωρής Φάτσης**, με βοηθούς τους **Αχιλλέα Σιμεωνίδη** και **Σπύρο Κωλέτη**.

Σχεδιασμός αφισών: Αγγελική Αυγητίδου.
Σχεδιασμός ιστότοπου: Φίλιππος Καλαμάρας
Σχεδιασμός εντύπου: Χριστίνα Ζυγούρη

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον Δήμαρχο Πρεσπών Λάζαρο Ναλπαντίδη, τον Αντιδήμαρχο Γιάννη Σιδηρόπουλο για την υποστήριξη που παρείχαν στη διαδικασία. Επίσης την **Διευθύντρια της ΜΚΟ Πολιτιστικό Τρίγωνο Πρεσπών Gabriella Shainer** για την συμβολή της στην υλοποίηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Θα θέλαμε επίσης να ευχαριστήσουμε τους **Μιχάλη Σολάκη, Σπύρο Ταλαίπωρο, Μαριάννα Τζιαντζή** που με διάφορους τρόπους συνέβαλαν στην ολοκλήρωση της διαδικασίας.

Τέλος θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όσους συμμετείχαν στις δύο δράσεις, δίνοντας με την παρουσία τους υπόσταση σε μια δημιουργική πιθανότητα.

Τις εισηγήσεις πραγματοποίησαν οι:
Μαρία Αγγελή θεωρητικός-επιμελήτρια τέχνης, μουσειοπαιδαγωγός, μέλος AICA
Αγγελική Αυγητίδου ειδικός επιστήμων, Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών Πανεπιστήμιου Δυτικής Μακεδονίας
Δήμητρα Ερμείδου εικαστικός
Γιάννης Ζιώγας ειδικός επιστήμων, Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών Πανεπιστήμιου Δυτικής Μακεδονίας, εικαστικός
Φωτεινή Καριωτάκη ειδικός επιστήμων, Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών Πανεπιστήμιου Δυτικής Μακεδονίας, εικαστικός
Σοφία Κυριακού ειδικός επιστήμων, Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών Πανεπιστήμιου Δυτικής Μακεδονίας, εικαστικός
Ινγκο Ντούννεμπιρ ειδικός επιστήμων, Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών Πανεπιστήμιου Δυτικής Μακεδονίας, φωτογράφος
Πηνελόπη Πετσίνη ειδικός επιστήμων, ΤΕΙ Αθήνας, φωτογράφος-θεωρητικός
Νίκος Παναγιωτόπουλος αναπληρωτής καθηγητής ΤΕΙ Αθήνας, φωτογράφος
Γιώργος Ταξιαρχόπουλος εικαστικός

Φωτογραφίες:
Μαρία Αγγελή: σελ. 32
Δήμητρα Ερμείδου: σελ. 21
Γιάννης Ζιώγας: φωτογραφία εξωφύλλου, σελ. 8 (αριστερά), σελ. 10, σελ. 12 (αριστερά), σελ. 14, σελ. 20, σελ. 28
Πηνελόπη Πετσίνη: σελ. 31
Γιώργος Μάκκας: σελ. 3, σελ. 5, σελ. 6, σελ. 9, σελ. 12 (δεξιά), σελ. 16 (δεξιά), σελ. 22, σελ. 24 (δεξιά), σελ. 26, σελ. 27, σελ. 34, εσωτερική οπισθοφύλλου
Ίνγκο Ντούννεμπιρ: Εσωτερικές εξωφύλλου, σελ. 8 (δεξιά), σελ.13, σελ. 24 (αριστερά), σελ. 33, φωτογραφία οπισθοφύλλου.
Γιώργος Ταξιαρχόπουλος: σελ. 16 (αριστερά), σελ. 17
Σοφία Κυριακού: σελ. 4, σελ. 18

Πληροφορίες και εικόνες για την δράση υπάρχουν στα:
http://www.art-prespa.blogspot.com
http://www.eete.gr/uplds/File/ZIOGAS%202(1).doc
www.gmakkas.com/prespes

ΕΛΛΑΔΑ 2008
ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
Ανάπτυξη παντού. Ανάπτυξη για όλους.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΔΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης